

RAZREDNE VRIJEDNOSTI, PRAVILA I POS LJEDICE

Sinteza i analiza na nivou regije More

Pripremila:
Vera Šušić, dipl. psiholog

Razredne vrijednosti, pravila i posljedice

- Razredne VPP su vrlo značajan korak za stvaranje boljeg ozračja u razredu i školi
- Značajno doprinose sprječavanju nasilnog i zlostavljačkog ponašanja među učenicima

Općenito o razrednim VPP

- Donose se na početku svake šk. god. (svaki razred po uobičajenoj proceduri – **radionica o donošenju razrednih vrijednosti, pravila i posljedica, Priručnik projekta... str. 54**)
- Svi učenici sudjeluju u njihovom donošenju (zajednička odluka - neće imati osjećaj da su im nametnuta)
- Tijekom godine moguće ih je mijenjati

Razredne vrijednosti, pravila i posljedice

- Dogovorene vrijednosti, pravila i posljedice učenici prikazuju na plakatu kombinacijom riječi i slika ili crteža (sve na jednom plakatu ili 3 zasebna plakata)
- Plakat treba stajati na vidnom mjestu u učionici kako bi se učitelji mogli na njega pozvati (da ne bude “mrtvo slovo na papiru”)

Razredne vrijednosti

- Vrijednosti su općenitije i šire od pravila te se možemo pozvati na njih u slučaju nasilnih ponašanja koja nisu obuhvaćena pravilima
- Vrijednosti su osnova za odrađivanje restitucije

Razredne vrijednosti

- Vrijednosti daju mogućnost djetetu da napravi samoprocjenu:
 - Kakav sam ja kao osoba ako npr. širim laži o drugima?
 - Je li to u skladu s našim vrijednostima?
 - Želim li ja biti takav?
 - Kakva bih osoba želio biti?
 - Što mogu učiniti da budem takav kakav bih želio biti?

Analiza razrednih vrijednosti

- S vrijednostima je bilo najmanje nejasnoća

Primjer:

- U razredu nam je važno:
 - razumijevanje
 - suosjećanje
 - prihvaćanje

U razredu nam je važno:

- uvažavanje
- zajedništvo
- iskrenost
- kulturno ponašanje
 - povjerenje
 - sigurnost
 - poštovanje

U razredu nam je važno:

- druženje
- ravnopravnost
 - dobrota
- znati slušati druge
- znati razgovarati

Razredna pravila ponašanja

- Pravilima se u programu “Za sigurno i poticajno okruženje u školama” reguliraju odnosi među učenicima
- Pravilima se određuju ponašanja koja učenici nikako NE prihvaćaju i NE žele u razredu, kao i ponašanja koja ŽELE i koja su prihvatljiva za sve

Razredna pravila ponašanja

- Treba li koristiti negaciju u pravilima ponašanja? – pitanje koje se često postavlja.

ODGOVOR:

- Djeci treba vrlo jasno dati do znanja koja ponašanja nisu prihvatljiva što se postiže niječnim oblikom pravila.

Razredna pravila trebaju biti:

- **Jednostavna** – točno određena ponašanja koja ne prihvaćamo, koristiti dječji rječnik
- **Jasna** – da svi razumiju na što se odnose (provjeriti!)
- **Broj pravila** primjeren uzrastu učenika (4 – 8 pravila) – lakše se pamti, ne zbunjuje djecu

Analiza razrednih pravila

- Još uvijek postoji dosta nerazumijevanja među učiteljima što se treba nalaziti u razrednim pravilima
- Treba jasnije definirati **naslov**:

Razredna pravila “Stop nasilju”

**ili: Razredna pravila koja reguliraju odnose
među učenicima**

Umjesto

- Razredna pravila

Što smo pronašli u razrednim pravilima?

Pravila koja reguliraju:

- odnose među učenicima
- odnos učenik-učitelj
- razredni bon-ton
- odnos prema obvezama
- odnos prema školskoj imovini i okolišu
- ostalo

Što se ne bi trebalo nalaziti u razrednim pravilima?

Odnos učenik – učitelj

- Slušam pozorno učiteljeve poruke
- Lijepo zamolim ako nešto trebam
- Trebamo slušati učiteljicu
- Poštujemo učitelje i slušamo na satu
- Učiteljicu čekamo na svom mjestu

Što se ne bi trebalo nalaziti u razrednim pravilima?

Odnos učenik – učitelj

- **Poštuj starije**
- **Učenici ne smiju osporavati učiteljev autoritet**
- **Slagat ćemo se s našim učiteljima**

Što se ne bi trebalo nalaziti u razrednim pravilima?

Razredni bon –ton:

- Ako upadaš drugima u riječ i tebe nitko neće slušati
- Pristojno smo odjeveni
- Ustanem i pozdravim svakog razrednog gosta
- Ne ponašaš se pristojno? Ponovi pravilo 10 puta

Što se ne bi trebalo nalaziti u razrednim pravilima?

Razredni bon – ton:

- Svakog dana svima poželim dobro jutro, dobar dan
- 4 zlatne riječi otvaraju sva vrata: molim, hvala, izvoli i oprost
- Pažljivo slušaj i ispunjavaj zadatke
- Pazi pri odabiru odjeće

Što se ne bi trebalo nalaziti u razrednim pravilima?

Odnos prema obvezama:

- Tko ne radi svoj posao u školi, kod kuće mora napraviti duplo
- Radno mjesto pospremit ću sam
- Ne izostajemo s nastave
- Ukazujemo na nečije pogreške i rješavamo ih

Što se ne bi trebalo nalaziti u razrednim pravilima?

Odnos prema obvezama:

- Piši domaći rad
- Ne smije se prepisivati
- Ne pričaj za vrijeme sata
- Pažljivo prati nastavu i surađuj na satu
- Održavati radni prostor urednim
- U školu dolazimo na vrijeme

Što se ne bi trebalo nalaziti u razrednim pravilima?

Odnos prema školskoj imovini i okolišu:

- Ne prihvaćamo uništavanje školske imovine i okoliša
- Pokazat ću da i te kako volim zeleni okoliš
- Nemoj uništavati školsku imovinu
- Ne smijemo gaziti po travi
- Budimo odgovorni prema prirodi i okolišu

Formulacija razrednih pravila

PRAVILA S USKLIČNIKOM

- Ne tuci se! (Prihvatljivija su pravila u 1. licu množine, npr. Nećemo se tući !)
- Budi dobar! (preopćenito!)
- Ne kradi! (U skladu s našom temom bilo bi primjerenije “Ne oduzimaj/otimaj drugima”.)
- Ne psuj!
- Ne vrijeđaj druge!
- Ne rugaj se!

Pravila s uskličnikom

- Ne ometaj nastavu!
- Ne trči!
- Ne gađaj se!
- Stop ružnim riječima!
- Poštuj svakog!
- Ne koristi mobitel na satu!.....(regulirano Pravilnikom o kućnom redu!)

Pravila s uskličnikom

- Djeluju kao da su ih nametnuli odrasli. Djeluju zapovjedno. Djeca bi vrlo vjerojatno koristila 1.lice množine!!
- Ako djeca žele da na kraju pravila stoji uskličnik, to je prihvatljivo.

Izbjegavati i formulacije **MORAMO**

Primjer:

- Moramo voljeti svakoga
- Moramo pomoći drugima
- Moramo biti pristojni
- Moramo sa svima biti prijatelji...

Poruka

- Ne moramo voljeti svakoga, ne moramo sa svima biti prijatelji, ali trebamo poštivati i uvažavati i one koji nam se ne sviđaju
- Koliko god nam se netko ne sviđao, nemamo ga pravo vrijeđati, ponižavati, podcjenjivati, izrugivati ...

**ANALIZA RAZREDNIH PRAVILA KOJA
REGULIRAJU ODNOSE MEĐU
UČENICIMA**

Analiza razrednih pravila

- Nemoj biti tužibaba, ne želim tužakati.
- Ne želimo izdavati jedni druge.

(Neprihvatljivo! Stalno poručujemo djeci da prijaviti nasilje nije tužakanje, da time pomažemo i osobi koja trpi nasilje i osobi koja se nasilno ponaša.)

Analiza razrednih pravila

- Radim na tome da meni i svima nama bude dobro.

(Nejasno i neprecizno!)

- Svi smo dobrodošli u bezbrižnoj igri i druženju. Družimo se i igramo sa svakim učenikom iz razreda.

(Pravila trebaju biti kratka i jasna, a ne u dugim rečenicama. Ipak, dopustiti djeci da ih formuliraju svojim riječima i sintaksom. Ovo je, kao, formulacija učenika 1. razreda osnovne škole?)

Analiza razrednih pravila

- Najljepše su zajedničke igre.
(Ne zvuči kao pravilo)
- Prilagodi glas.
(Nejasno)
- Ljepše je igrati se nego tući.
(Ne zvuči kao pravilo)

Analiza razrednih pravila

- Griješi onaj koji se izruguje drugima.
(Ne zvuči kao pravilo)
- Pomozimo prijatelju vratiti osmijeh na lice.
(Mislim da je ovo djeci nejasno)
- Borit ćemo se protiv nasilja
(Suviše uopćeno, precizirati)

Analiza razrednih pravila

- Četiri velike riječi: MOLIM, HVALA, IZVOLI, OPROSTI .
(Ne zvuči kao pravilo)
- Lijepo je što smo različiti.
(Ne zvuči kao pravilo)
- Širi mrežu prijateljstva.
(Ne zvuči kao pravilo. Ne treba forsirati prijateljstvo, već međusobno poštovanje i uvažavanje. Dijete ne mora sa svakim biti prijatelj (i ne može), ali treba svakoga uvažavati.)

Analiza razrednih pravila

- Budimo nenasilni
(Suviše uopćeno, precizirati)
- Poštujemo kućni red škole
(Nepotrebno u razrednim pravilima)
- Gledamo u oči onoga tko govori
(Nepotrebno u razrednim pravilima)
- Sretni smo što smo zajedno
(Suviše uopćeno, precizirati)

Analiza razrednih pravila

- Obrati pozornost na govornika
(**Nejasno, preopćenito**)
- Njeguimo kulturu ponašanja
(**Nejasno, preopćenito**)
- Budi strpljiv
(**Što to znači u odnosu na nasilje?**)

Dobar primjer razrednih pravila

ŽELIMO/HOĆEMO

- ✓ poštivati jedni druge
- ✓ prihvaćanje bez obzira na različitosti
- ✓ pomagati onima kojima je pomoć potrebna
- ✓ podržavati jedni druge
- ✓ suosjećati s drugima

NE ŽELIMO/NEĆEMO

- ✓ rugati se, tući
- ✓ ismijavati jedni druge
- ✓ govoriti ružne riječi
- ✓ ucjenjivati jedni druge
- ✓ uništavati tuđu imovinu
- ✓ uzimati tuđe stvari bez pitanja

Dobar primjer razrednih pravila

ŽELIMO/HOĆEMO

- ✓ imati razumijevanja za druge
- ✓ koristiti tople riječi koje nikoga ne vrijeđaju
- ✓ mir u razredu
- ✓ prihvaćanje u društvu

NE ŽELIMO/NEĆEMO

- ✓ isključivati (izdvajati) druge iz društva
- ✓ stvarati neprijateljstva među grupicama
- ✓ zastrašivati druge
- ✓ svađati se, ogovarati

Školske vrijednosti, pravila i posljedice

- Koordinacijski odbor objedinjuje razredne vrijednosti, pravila i posljedice, te stvara skup školskih vrijednosti, pravila i posljedica svake godine.
- Školske vrijednosti, pravila i posljedice potrebno je izraditi u obliku plakata i staviti na vidno mjesto u školi.

Dobar primjer školskih pravila:

ŽELIMO:

- ✓ Uvažavati jedni druge
- ✓ Pozvati u igru osamljene učenike
- ✓ Ukazati osobi koja se nasilno ponaša da ne prihvaćamo takvo ponašanje
- ✓ Zaštititi učenike koji su slabiji

Dobar primjer školskih pravila:

NE ŽELIMO:

- ✓ Nazivati druge pogrdnim imenima, rugati se i psovati
- ✓ Ismijavati i podcjenjivati druge učenike
- ✓ Širiti laži i glasine o drugima
- ✓ Tući se, gurati, štupati, gađati, pljuvati...
- ✓ Otimati i uništavati tuđe stvari
- ✓ Isključivati iz igre učenike koji nam se ne sviđaju
- ✓ Šutnjom podržavati nasilna ponašanja

ŠKOLSKA PRAVILA koja nisu u duhu programa prevencije vršnjačkog nasilja:

- Na vrijeme dolazimo u školu!
- Na znak zvona ulazimo u razred!
- Ulazimo u redu ne gurajući se!
- Poštujemo mir i tišinu!

ŠKOLSKA PRAVILA koja nisu u duhu programa prevencije vršnjačkog nasilja:

- Nastavu pratimo pažljivo i učionicu napuštamo samo uz dozvolu učitelja!
- Za vrijeme velikog odmora ne napuštamo školsko dvorište i igralište! (Regulirano Pravilnikom o kućnom redu!)
- Kad odlazimo iz učionice sredimo svoje radno mjesto!
- Poštujemo pravila!

Posljedice kršenja pravila

- Sve što učinimo ili ne učinimo, sve što kažemo ili ne kažemo ima neke posljedice.
- Posljedice mogu biti ugodne ili dobre, ali mogu biti i neugodne ili loše.

Posljedice kršenja pravila

- Za poštivanje pravila dobro je da nastavnik koristi pohvale kao "potkrjepljenje" poželjnog ponašanja.
- Pohvaliti se može cijeli razred, skupina učenika ili pojedinac.
- Dobro je da pohvala uslijedi neposredno nakon poželjnog ponašanja.

Posljedice kršenja pravila

- U slučaju kršenja razrednih pravila potrebno je odrediti i posljedice.
- Učenici, uz pomoć razrednika, trebaju sami smisliti različite posljedice za prekršena pravila.

Posljedice kršenja pravila

Posljedice trebaju biti:

- lako primjenjive;
- primjerene dobi, spolu i osobi učenika
- biti iz područja iz kojeg je i prekršeno pravilo – npr. ako je učenik nekoga uvrijedio, posljedica može biti da se ispriča i kaže nešto što mu se sviđa kod te osobe;
- ne smiju ponižavati učenika koji je prekršio pravilo

Posljedice kršenja pravila

Posljedice trebaju :

- uključivati potrebe žrtve – npr. ako je učenik širio laži o nekom drugom učeniku, potrebno je, ne samo ispričati se, nego i priznati pred osobama kojima je to pričao da je sve izmislio;
- biti usmjerene na konkretno ponašanje, a ne na cijelu osobu.

Posljedice kršenja pravila

- Posljedice se primjenjuju ako je kršenje pravila manjeg opsega i sporadično ili ako učenik odbije popraviti pogrešku i ponovno uspostaviti razredne vrijednosti (ako ne odradi restituciju)

PRIHVATLJIVE POSLJEDICE

- isprika učeniku
- biti uz dežurnog učitelja za vrijeme odmora
- pomagati dežurnom nastavniku
- nadoknada štete (od džeparca) ako je šteta materijalna
- pospremiti učionicu

PRIHVATLJIVE POSLJEDICE

- pročitati bontončić i reći na SRO što sam iz toga naučio/la
- vratiti žicani novac
- priznati da si lagao (pred onima pred kojima si lagao)
- biti redar umjesto pravog redara
- napisati pismo isprike
- uskraćivanje izleta u slučaju učestalog kršenja pravila

Neprihvatljive posljedice

- učiniti ono što žrtva traži
(mislim da je ovo neprimjereno kao posljedica jer postoji opasnost da se žrtva počne ponašati nasilno kad joj damo toliku moć. Ovo je lijepo objašnjeno u restituciji)
- 50 puta napisati "Bit ću bolji/a."
(mislim da ne treba pretjerivati, zašto pisati 50 puta? Ovo je ponižavajuća posljedica!)
- 20 minuta u kutu

Neprihvatljive posljedice

- jedinica zbog ponašanja
- napisati zadaću poslije nastave
(ne treba miješati učenje i ponašanje)
- isključivanje iz igre (1 sat, 1 dan) ?
(isključivanje je nešto protiv čega se borimo.
Mislim da je prihvatljivije – biti uz dežurnog učitelja za vrijeme velikog odmora)

Neprihvatljive posljedice

- ne traži pomoć ako je nisi dao
(nejasna formulacija, naročito ako govorimo o posljedicama)
- ako si učinio nešto loše, priznaj i sve ti je oprošteno
(ovo nije dobra poruka jer nakon priznanja treba pokušati popraviti stvar)
- tko započne tučnjavu, nosi torbu cijeli tjedan
(ovo je neprihvatljivo kao posljedica, neučinkovito, neizvedivo i ponižavajuće)

Neprihvatljive posljedice

- ispričati se i na papir sto puta napisati „oprosti“
(nedopustivo, dovoljno je jednom se ispričati)
- izdavanje drugih – tjedan dana sjediti sam u klupi
(ovo je kontra osnovne poruke koju želimo poslati učenicima, a to je da prijaviti nasilje nije tužakanje!
Osim toga je izolacija protiv koje se zalažemo)
- dvostruki domaći
(neprimjereno, ne miješati učenje i ponašanje)

Neprihvatljive posljedice

- pisanje u razredu za vrijeme TZK
(nedopustivo, ni po zakonu, ni po duhu našeg *(UNICEF-ovog)* programa)
- dobiti malo više domaće zadaće od ostalih učenika
- maleni poklon kao znak isprike
(ne podržavati poklone kao znak isprike)